

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษา ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผู้วิจัยสามารถสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. สมมติฐานการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สรุปผลการวิจัย
6. อภิปรายผล
7. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษา ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษา ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 3
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 3

สมมติฐานการวิจัย

ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษา และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีต่อแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่เป็นกรณีศึกษาและแนว

ทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาของสถานศึกษานานาชาติ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 3 โดยรวมมีความแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาแนวทางการดำเนินงานการประกัน
คุณภาพ ของสถานศึกษานานาชาติ ในจังหวัดมหาสารคาม ได้แก่

1.1 การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพ
ตามมาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษานานาชาติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มหาสารคามเขต 3

1.2 การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพ
ตามมาตรฐานการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา
(สมศ.) ใน 3 ด้านคือ

1.2.1 มาตรฐานด้านผู้เรียน

1.2.2 มาตรฐานด้านครู

1.2.3 มาตรฐานด้านผู้บริหาร

1.3 การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพ
โดยใช้กรณีศึกษาของโรงเรียนบ้านวังกง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม
เขต 3 ที่มีผลการประเมินคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับดีมาก

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ สถานศึกษานานาชาติ สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน
85 โรงเรียน แยกตามผู้ให้ข้อมูล ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพ
การศึกษาของสถานศึกษา และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของ
สถานศึกษา รวมสถานศึกษาละ 3 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการสุ่มแบบเจาะจง
จากประชากร จำนวนทั้งสิ้น 255 คน โดยรายละเอียดได้เสนอไว้ในภาคผนวกและตารางที่
2 แบ่งกลุ่มตัวอย่างได้ดังนี้

2.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 85 คน

2.2.2 ครูหัวหน้างานประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 85 คน

2.2.3 ประธานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 85 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 แบบ 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) แบบให้เลือกตอบที่ตรงกับความเป็นจริง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขนาดเล็ก มีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ประเมิน 5 ระดับ โดยครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาทั้ง 3 ด้าน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก ระดับความคิดเห็นแต่ละช่วงมีคะแนนต่างกัน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นปลายเปิด เพื่อหาแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำหนังสือ จากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึงผู้อำนวยการ เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 เพื่อขอความร่วมมือในการแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูล ขอความอนุเคราะห์จัดทำหนังสือแจ้งสถานศึกษาขนาดเล็กทุกแห่ง เพื่อความสะดวกในการแจกแบบสอบถามต่อสถานศึกษา โดยผู้วิจัยเป็นผู้แจกแบบสอบถามและเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง จำนวนแบบสอบถาม 255 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืนและมีความสมบูรณ์ จำนวน 243 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.23 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

จากข้อมูลแบบสอบถามตอนที่ 1 ตอนที่ 2 และตอนที่ 3 ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ โดยโปรแกรมสำเร็จรูป (Microsoft Excel) ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูล สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับ แนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 ตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารโรงเรียน ครูหัวหน้างานประกันคุณภาพการศึกษา ประธานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งโดยรวมและรายด้าน โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลความหมายค่าเฉลี่ย
3. วิเคราะห์ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 ตามกลุ่มของผู้บริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้างานประกันคุณภาพการศึกษา และประธานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยใช้ F-test (One – way ANOVA)
4. วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 จากแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 255 ฉบับ ได้รับคืนจำนวน 243 ฉบับ แต่มีผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นปลายเปิด จำนวน 93 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 38.27 ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด นำเสนอข้อมูล 10 อันดับที่มีความถี่มากที่สุดมาวิเคราะห์เป็นรายด้าน โดยการหาความถี่ และค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 สรุปได้ดังนี้

1. แนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 4.28$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.84) ระดับความ

คิดเห็น โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านผู้เรียน ($\bar{x} = 4.45$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.73) ด้านครู ($\bar{x} = 4.21$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.85) และด้านผู้บริหาร ($\bar{x} = 4.19$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.95) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า

มาตรฐานด้านผู้เรียน แนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 4.45$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.73) เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐานพบว่า ระดับความคิดเห็นโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = 4.72$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.52) มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ($\bar{x} = 4.72$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.59) และมาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณมีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ ($\bar{x} = 4.41$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.59)

มาตรฐานด้านครู แนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 4.21$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.85) เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐานพบว่า ระดับความคิดเห็นโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ มาตรฐานที่ 8 ครูมีวุฒิ/ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครูเพียงพอ ($\bar{x} = 4.26$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.81) และมาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน อย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{x} = 4.16$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.88) ตามลำดับ

มาตรฐานด้านผู้บริหาร แนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 4.19$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.95) เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐานพบว่า ระดับความคิดเห็นโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา ($\bar{x} = 4.28$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.87) มาตรฐานที่ 11 สถานศึกษามีการจัดองค์กร/โครงสร้างและการบริหารงาน

อย่างเป็นระบบครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายของการศึกษา ($\bar{x} = 4.23$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.97) และมาตรฐานที่ 10 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ การศึกษา ($\bar{x} = 4.13$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.97) ตามลำดับ

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 ตามกลุ่มของผู้บริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้างานประกันคุณภาพการศึกษา และประธานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามสถานภาพและมาตรฐานการศึกษา โดยรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก มาตรฐานการศึกษาที่มีระดับความคิดเห็นเรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และมาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า

มาตรฐานด้านผู้เรียน การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยรวมพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกันตามนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

มาตรฐานด้านครู การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยรวมพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกันตามนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

มาตรฐานด้านผู้บริหาร การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยรวมพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกันตามนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จำนวน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นพบว่า โดยรวมมีระดับความคิดเห็น ($\bar{x} = 4.33$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.12) ค่าต่ำสุด (Min = 4.00) ค่าสูงสุด (Max = 4.64) กลุ่มตัวอย่างที่ ระดับ

ความคิดเห็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.34$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.14) ค่าต่ำสุด (Min = 4.00) ค่าสูงสุด (Max = 4.64) และครูหัวหน้างานประกันคุณภาพการศึกษา ($\bar{x} = 4.33$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.11) ค่าต่ำสุด (Min = 4.07) ค่าสูงสุด (Max = 4.63) ประธานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ($\bar{x} = 4.32$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.13) ค่าต่ำสุด (Min = 4.01) ค่าสูงสุด (Max = 4.64) ตามลำดับ

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผู้บริหารโรงเรียน ครูหัวหน้างานประกันคุณภาพการศึกษา ประธานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 255 ฉบับ ได้รับคืน จำนวน 243 ฉบับ มีผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นปลายเปิด จำนวน 93 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 38.27 ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ได้ให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

มาตรฐานด้านผู้เรียน ความคิดเห็นและข้อเสนอ 10 อันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษามีการจัดโครงการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน โครงการสอนซ่อมเสริมเพื่อพัฒนาความรู้แก่ผู้เรียน การจัดวิทยากรท้องถิ่นและสถานประกอบการเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ ประเมินการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลและสรุปภาพรวม ควรจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง ควรจัดหาแหล่งค้นคว้าให้มีจำนวนเพียงพอ เช่น จัดทำศูนย์อินเทอร์เน็ต และสื่อผ่านดาวเทียม จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติการค้นคว้าด้วยตนเอง จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนฝึกคิดและวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล จัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะภาษาอังกฤษ และจัดกิจกรรมที่ฝึกให้ฝึกได้กล้าแสดงออก

มาตรฐานด้านครู ความคิดเห็นและข้อเสนอ 10 อันดับแรก ได้แก่ จัดอบรมชี้แจงแก่บุคลากรเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ครูควรจัดทำผลงานทางวิชาการ เพิ่มสะสมผลงานและนำเสนอผลงาน จัดอบรมครูเพื่อเสริมสร้างความรู้และเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานตามโครงสร้างการบริหาร ควรเพิ่มอัตรากำลังครูเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอน พัฒนาเทคนิคการประเมินผล การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้วยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย จัดหาเครื่องอำนวยความสะดวกให้กับครู เช่น คอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการ ควรมีโครงการอบรมคุณธรรมสำหรับครู ควรมีกิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน

ครูควรมีวุฒิการศึกษาตรงตามวิชาที่สอน และครูควรมีความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา

มาตรฐานด้านผู้บริหาร ความคิดเห็นและข้อเสนอ 10 อันดับแรก ได้แก่ สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงาน ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรในโรงเรียนให้เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ส่งเสริมสนับสนุนคุณธรรมจริยธรรมแก่ผู้บริหารและครู ควรจัดข้อมูลสารสนเทศให้เป็นปัจจุบันง่ายต่อการศึกษาและค้นหาข้อมูล สถานศึกษาควรจัดทำแผนปฏิบัติการปฏิบัติงานให้ชัดเจน ประเมินและปรับปรุงการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ควรประชุมชี้แจงโครงการประเมินคุณภาพการศึกษา ให้แก่ครูผู้ปกครองนักเรียน และชุมชน ใ้รับรู้เข้าใจ ควรมีการจัดทำระบบข้อมูล เอกสาร การควบคุมคุณภาพเพื่อรองรับการประเมิน ระดมทรัพยากรจากชุมชน องค์ก่รอื่นในการจัดหาสื่อการเรียนการสอน และ การจัดทำรายงานการประเมินตนเอง (SAR) เสนอให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย แนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 มีประเด็นที่น่าสนใจที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. แนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 เมื่อเทียบกับแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ที่เป็นกรณีศึกษา โรงเรียนบ้านวังสูง ตำบลเขวไร่ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่ได้รับรองผลการประเมินคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับ “ดีมาก” จากการศึกษารายคำณและรายมาตรฐาน พบว่า ระดับความเห็นด้วย “มาก” ซึ่งสอดคล้อง กิตติมศักดิ์ มณีจันทร์ (2550 : 135-144) ได้ศึกษาการศึกษาแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน : กรณีศึกษาโรงเรียน บ้านหนองบัวโชม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 พบว่ามาตรฐานด้านผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม ที่พึงประสงค์ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ไม่รู้จักประหยัดใช้ ง่ายฟุ่มเฟือย มาตรฐานผู้เรียนด้านความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ผู้เรียนขาดทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ มาตรฐานด้านการเรียนการสอนของครูพบการจัดทำหลักสูตรของโรงเรียนในระหะที่ผ่านมาเป็นารคัดลอกมาจากที่อื่น ไม่ได้สร้างหลักสูตรด้วย

ตนเอง ครูมีครบตามเกณฑ์แต่มีชั่วโมงสอนมากสัปดาห์ละ 25-30 ชั่วโมง การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนไม่ได้ยึดแผนการเรียนรู้ที่ทำไว้ มาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการศึกษา พบว่า ผู้บริหาร โรงเรียนมีการย้ายบ่อย ไม่ค่อยมีเวลาได้อยู่โรงเรียนมีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศแต่ไม่เป็นระบบ ขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนผู้บริหารขาดการนิเทศกำกับ ติดตามภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบและอย่างต่อเนื่อง มาตรฐานด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนและชุมชนขาดความร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียนและชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ร่วมกัน สอดคล้องกับ นิกร ศรีสุพัฒน์ (2550 : 60-71) ได้ศึกษาประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 3 พบว่า สภาพการดำเนินการ อยู่ในระดับ “มาก” คือ การดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี และการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ สอดคล้องกับประสพสุข หีบแก้ว (2545 : 157-173) ที่ศึกษาการติดตามการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กเป็นโรงเรียนที่มีการบริหารจัดการได้ง่าย ทั้งด้านการจัดองค์กร โครงสร้าง และการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจร อันเนื่องมาจากมีบุคลากรทางการศึกษาอยู่น้อย ทำให้การบริหารจัดการง่ายขึ้น หรือด้านหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียน และท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เพราะโรงเรียนกับท้องถิ่นมีความสัมพันธ์ สอดคล้องกับสมพล จันทร์แดง (2545 : 144-152) จากการศึกษาการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน มัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่า ผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในไว้ว่า โรงเรียนควรสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของการประกันคุณภาพภายในและการทำงานเป็นทีมให้แก่บุคลากร ควรมีการสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรอย่างสม่ำเสมอ ควรมีการนิเทศกำกับติดตามการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผน ควรมีการจัดทำระบบข้อมูล เอกสารไว้อย่างเป็นระบบเพื่อรองรับการประเมินและตรวจสอบ และควรกระตุ้นให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินการทุกขั้นตอน

เมื่อแยกเป็นรายด้านจะพบว่า

1. มาตรฐานด้านผู้เรียน โดยภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย “มาก” เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐานพบว่า ระดับความคิดเห็นสูงสุดในแต่ละมาตรฐาน ได้แก่ โรงเรียนจัดกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา โรงเรียนจัดโครงการ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ประกอบด้วยกิจกรรม ตรวจผมเส้นประจำวัน กิจกรรม 5 ส รมรงค์ต่อต้านยาเสพติด รมรงค์ป้องกันไข้เลือดออก ตรวจสอบสุขภาพใหญ่ประจำภาคเรียน โรงเรียนจัดโครงการส่งเสริมความเป็นเลิศด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา โรงเรียนจัดโครงการวันวิชาการ วันวิทยาศาสตร์ วันภาษาไทย วันสุนทรภู่ โรงเรียนจัดโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกกลุ่มสาระ โรงเรียนจัดโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โรงเรียนจัดโครงการแข่งขันกีฬาภายใน โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมอาหารกลางวัน ปลูกพืชผักสวนครัว และแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก จากข้อเสนอแนะ พบว่า สถานศึกษาควรมีการจัด โครงการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน โครงการสอนซ่อมเสริมเพื่อพัฒนาความรู้แก่ผู้เรียน การจัดวิทยากรท้องถิ่นและสถานประกอบการเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ ประเมินการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล และสรุปภาพรวม ควรจัดทำแผนการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง ควรจัดหาแหล่งค้นคว้าให้มีจำนวนเพียงพอ เช่น จัดทำศูนย์อินเทอร์เน็ต และสื่อผ่านดาวเทียม จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติการค้นคว้า สอดคล้องกับสมพล จันทร์แดง (2545 : 132-153) จากการศึกษาการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังเกตกรรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กควรมีการจัดทำระบบข้อมูล เอกสาร ไว้อย่างเป็นระบบ เพื่อรองรับการประเมินและตรวจสอบ ซึ่งรวมทั้งการจัดทำหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียน และท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วย สอดคล้องกับจตุพร ขวัญแก้ว (2546 : 172-181) ได้ศึกษาการดำเนินการประเมินคุณภาพการบริหารการศึกษาดตามนโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษาคตามทัศนะของครูและผู้บริหารสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา พบว่า โรงเรียนควรจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นควรมีการประเมินและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ ควรมีมาตรการรักษาความปลอดภัยแก่นักเรียนทุก ๆ ด้าน

2. มาตรฐานด้านครู โดยภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย “มาก” เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐานพบว่า ระดับความคิดเห็นสูงสุดในแต่ละมาตรฐาน

ได้แก่ โรงเรียนจัดให้ครูเข้ารับการอบรมสัมมนา อย่างน้อยปีการศึกษาละ 20 ชั่วโมง โรงเรียนเชิญครูแกนนำ ครูค้นแบบต่างโรงเรียน ผู้ร่วมนิเทศการศึกษา โรงเรียนจัดโครงการนิเทศการศึกษา โรงเรียนจัดโครงการเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการ โรงเรียนจัดโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนจัดโครงการปฏิรูปการศึกษา และโรงเรียนจัดโครงการจัดทำแผนการเรียนรู้ ครูจัดการเรียนการสอนแบบโครงการ และแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กจากข้อเสนอแนะ พบว่า โรงเรียนควรจัดอบรมชี้แจงแก่บุคลากรเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ครูควรจัดทำผลงานทางวิชาการ เพิ่มสะสมผลงานและนำเสนอผลงาน จัดอบรมครูเพื่อเสริมสร้างความรู้และเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานตามโครงสร้างการบริหาร ควรเพิ่มอัตรากำลังครูเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอน พัฒนาเทคนิคการประเมินผลการพัฒนา คุณภาพการศึกษา ด้วยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย จัดหาเครื่องอำนวยความสะดวกให้กับครู เช่นคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการ ควรมีโครงการอบรมคุณธรรมสำหรับครู ควรมีกิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน ครูควรมีวุฒิการศึกษาตรงตามวิชาที่สอน และครูควรมีความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวลักษณ์ ใจเจตจำนง (2545 : 145-172) ที่ได้ศึกษาความสามารถในการปฏิบัติงานตามแนวทางประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาของคณะกรรมการ โรงเรียน จังหวัดเพชรบุรี พบว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และโรงเรียนควรให้การส่งเสริมสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ โรงเรียนเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านข้อมูล ข่าวสาร และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา และให้การสนับสนุนในด้านต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของคณะกรรมการ โรงเรียนให้สูง สอดคล้องกับสิริรักษ์ รัชชานันติ (2545 : 135-142) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อประสิทธิภาพในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา พบว่าสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา มีการดำเนินการได้แก่ การวางแผน การปฏิบัติการด้านการดำเนินการตามแผน ด้านเตรียมการ ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน ด้านการตรวจสอบและประเมินผลและด้านการรายงาน สอดคล้องกับพรพิมล จันทร์ศรี (2548 : 97-100) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาครูตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา ในโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 พบว่า โรงเรียนควรกระตุ้นครู ให้ปฏิบัติตามเกณฑ์ภาระงานสอน และได้รับการพัฒนาในรายวิชาที่สอน ไม่น้อยกว่า 20 ชั่วโมง / ปี

และสอดคล้องกับการาพโทรวิก แสตนนิสลาฟ (Karapetrovic., S. 1999) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษา การประกันคุณภาพในระบบมหาวิทยาลัย (ISO 90001) พบว่า ในการควบคุมคุณภาพการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนได้รับความช่วยเหลือโดยใช้วิธีควบคุมด้านสถิติหลายรูปแบบกำหนดประเมินข้อบกพร่องและวิธีการแก้ไขโดยการส่งเสริมให้ทำการศึกษาเป็นรายกรณี (Case study)

3. มาตรฐานด้านผู้บริหาร โดยภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย “มาก” เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐานพบว่า ระดับความคิดเห็นสูงสุดในแต่ละมาตรฐาน ได้แก่ ผู้บริหารเป็นที่ยอมรับของชุมชน ผู้บริหารสำเร็จการศึกษาปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา โรงเรียนมีการประชุมบุคลากรทุกเดือน และประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาภาคเรียนละ 2 ครั้ง โรงเรียนมีโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจน กำหนดหน้าที่รับผิดชอบให้กับบุคลากร โรงเรียนจัดโครงการพัฒนาสภาพแวดล้อม โรงเรียนจัดป้ายนิเทศ มุมความรู้ มุมหนังสือในห้องเรียน ส่วนป่า สวนหย่อม โรงเรียนจัดการเรียนการสอนโดยวิทยากรภายนอก และวิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนจัดโครงการจัดหาวัสดุสื่อการเรียนการสอน ICT คอมพิวเตอร์ การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม โรงเรียนจัดกีฬาชุมชนสัมพันธ์ โรงเรียนจัดโครงการให้บริการชุมชน เช่น บริการสถานที่ บุคลากร อุปกรณ์ และแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กจากข้อเสนอแนะ พบว่า สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงาน ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรในโรงเรียนให้เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ส่งเสริมสนับสนุนคุณธรรมจริยธรรมแก่ผู้บริหารและครู ควบคุมจัดข้อมูลสารสนเทศให้เป็นปัจจุบันง่ายต่อการศึกษาและค้นหาข้อมูล สถานศึกษาควรจัดจัดทำแผนปฏิบัติการปฏิบัติงานให้ชัดเจน ประเมินและปรับปรุงการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ควรประชุมชี้แจง โครงการประเมินคุณภาพการศึกษาให้แก่ครูผู้ปกครองนักเรียน และชุมชนได้รับรู้เข้าใจ และการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง (SAR) เสนอให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ สอดคล้องกับสำนั ผดุงชนม์ (2549 : 122-135) ได้ศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐาน ด้านการบริหาร ของผู้บริหาร โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิพบว่า ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำและสามารถบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาครู นักเรียนให้มีความรู้ ทันทต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน สนับสนุนให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และสอดคล้องกับแพทตรีเชิข (อ้างถึงในสมชาย ใจเที่ยง. 2545 : 46) ที่ได้ทำการศึกษาการประเมินการก้าวหน้าไปสู่การประกันคุณภาพ

การศึกษา และการควบคุมการปฏิบัติในประเทศเยอรมัน สวีเดน ฝรั่งเศส นิวซีแลนด์ และ ออสเตรเลีย พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดชัดเจน ในระบบการประกันคุณภาพการศึกษานั้น กลไกทางสังคมช่วยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 3 ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกันตามนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจมาเนื่องจากระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างมีระดับที่ใกล้เคียงกัน กลุ่มตัวอย่างมีความตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา กลุ่มตัวอย่างมีความใกล้ชิดและทำงานร่วมกันจึงทำให้มีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ จตุพร ขวัญแก้ว (2546 : 172-181) ได้ศึกษาการดำเนินการประเมินคุณภาพการบริหาร การศึกษาตามนโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ โรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของ ครูและผู้บริหาร สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา พบว่า ครูและผู้บริหารที่ ตำแหน่งแตกต่างกันมีการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียนทั้งในภาพรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

จากข้อค้นพบของการศึกษาเรื่อง แนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพ การศึกษา ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก และหน่วยงานต้นสังกัด ดังนี้

1. สถานศึกษาขนาดเล็กควรปรับปรุงและพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพ การศึกษา เพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านต่างๆ ตาม ข้อค้นพบ คือ

1.1 มาตรฐานด้านผู้เรียน สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนสามารถ ประเมินค่าความน่าเชื่อถือของข้อมูล รู้จักพิจารณาข้อดีข้อเสีย ความถูก-ผิด ระบุสาเหตุ-ผล ค้นหาคำตอบเลือกวิธีและมีปฏิภาณในการแก้ปัญหาและตัดสินใจได้อย่างทันใจและมีความ

ถูกต้องเหมาะสม สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่ม มีจินตนาการ สามารถคาดการณ์และกำหนดเป้าหมายได้ และส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถจำแนกประเภทข้อมูล เปรียบเทียบและมีความคิดรวบยอด

1.2 มาตรฐานด้านครู หน่วยงานต้นสังกัดควรบรรจุครู ให้มีจำนวนครูตามเกณฑ์ สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดควรจัดอบรมครูให้มีความสามารถในการวิจัย เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอน และหน่วยงานต้นสังกัดควรจัดสร้างอาคารเรียนจัดสถานที่และจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกตามเกณฑ์ให้เพียงพอ

1.3 มาตรฐานด้านผู้บริหาร สถานศึกษาควรมีการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม สถานศึกษาควรมีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยี และสื่อที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน และสถานศึกษาควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิด วิเคราะห์ สถานศึกษาควรมีห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด พื้นที่สีเขียว และสิ่งที อำนวยความสะดวกเพียงพอ และอยู่ในสภาพใช้งานได้

2. หน่วยงานต้นสังกัดควรจัดให้มีการจัดประชุม อบรม สัมมนา เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกมากขึ้น

3. หน่วยงานต้นสังกัด ควรสนับสนุนช่วยเหลือสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีความพร้อมรับการประเมินคุณภาพนอก อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเรื่องการดำเนินการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษา หลังจากการประเมินภายนอก ตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3

2. ควรทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อเจาะลึกถึงจุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนปัจจัยส่งเสริม ปัจจัยสนับสนุน และกำหนดยุทธศาสตร์ เพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 ให้เข้มแข็งต่อไป

3. ควรศึกษาวิจัยเปรียบเทียบระหว่างสถานศึกษาที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกกับสถานศึกษาที่ยังไม่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอก